

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Waterbeheer Veerse Meer

26 oktober 1990

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het milieu-effectrapport Waterbeheer
Veerse Meer / [Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-198-9
SISO 614.62 UDC 504.45.064.2(26.05)(492.91)
Trefw.: milieu-effectrapportering : Zeeland / waterbeheer : Veerse Meer

Aan de Minister van Verkeer
en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

uw kenmerk
HW/AH 57083

uw brief
8 mei 1990

ons kenmerk
U1115-90/Go/eb/160-131

onderwerp
Toetsingsadvies over de inhoud van het
milieu-effectrapport Waterbeheer Veerse Meer

utrecht,
26 oktober 1990

Met bovengenoemde brief verzocht u de Commissie voor de milieueffectrapportage advies uit te brengen inzake de beleidsanalyse/milieueffectrapport voor het waterbeheer van het Veerse Meer (verder te noemen 'het MER').

Hierbij bied ik u het advies van de Commissie aan, overeenkomstig artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne. Voor de inhoud van het advies verwijs ik kortheidshalve naar de samenvatting, waarin de belangrijkste aandachtspunten uit het advies zijn bijeengebracht. Daarnaast vraag ik in het bijzonder uw aandacht voor het volgende:

1. Het MER bevat voldoende informatie voor het nemen van het m.e.r.-plichtige besluit: het peilbesluit. De initiatiefnemer stelt echter dat het MER is opgesteld ter voorbereiding van een beslissing over het definitieve waterbeheer in het Veerse Meer. Voor de daarbij te verrichten beleidsanalytische studie is het een vereiste, dat deze zich uitstrekt tot het gehele (mogelijke) invloedsgebied van de beslissing. Aangezien voor het Veerse Meer in de aangrenzende poldergebieden de (hoofd)oorzaak is gelegen van het knelpunt in de waterkwaliteit, zou er naar mening van de Commissie in het onderhavige MER alle aanleiding zijn geweest om deze gebieden in de beschouwingen te betrekken. Hoewel de Commissie zich er van bewust is dat het bevoegd gezag in de richtlijnen stelt, dat "voorbereiding voor de definitieve besluitvorming over polderwaterafleiding dient te worden gezien als een volgende fase", is zij van mening dat het MER op dit punt in feite te kort schiet.
2. De Commissie is van mening dat het meest milieuvriendelijke alternatief (een vast peil op NAP in combinatie met het waterkwaliteitsalternatief waarbij wordt uitgewisseld met een debiet van 40 m³/s en tegelijkertijd al het polder- en kanaalwater wordt afgeleid) in het MER niet ten volle is uitgewerkt, met name niet terzake van de in de aangrenzende poldergebieden te treffen maatregelen. Aangezien daarnaast het recreatie- en het nulplus-alternatief nauwelijks reële opties voor besluitvorming zijn, zou slechts een keuze voor het door de initiatiefnemer geformuleerde optimalisatie-alternatief in de rede liggen.

Bij dit optimalisatie-alternatief zijn argumenten gehanteerd die de indruk wekken dat met dit alternatief met zekerheid een waterkwaliteit zou zijn te bereiken, die de waterkwaliteit van het meest milieuvriendelijke alternatief benadert. Zoals uit het voorliggende advies van de Commissie moge blijken, is de Commissie van mening dat thans nog te veel onzekerheden en leemten in kennis zijn blijven bestaan om een dergelijke indruk te rechtvaardigen.

In verband daarmee kan een nadere studie naar de mogelijkheden van het (deels) afleiden van polderwater, dan wel het anderszins verminderen van de nutriëntenbelasting niet worden gemist.

3. Hoewel de richtlijnen niet verplichten tot het geven van een overzicht van kosten, acht de Commissie het bezwaarlijk dat - daar waar de initiatiefnemer in de kosten een belangrijk negatief aspect ziet van het meest milieuvriendelijke alternatief - in het MER slechts een indicatie van de investeringskosten wordt gegeven. De Commissie pleit ervoor de kosten en baten alsnog te onderbouwen.
4. De Commissie is zich er van bewust dat de in het Veerse Meer aanwezige knelpunten geen verder uitstel van besluiten dulden. Zij kan zich daarom voorstellen dat als volgt met de voor het waterbeheer essentiële onzekerheden en leemten in kennis wordt omgegaan:
  - Op korte termijn zouden in onderlinge samenhang kunnen worden genomen: het peilbesluit, de beslissing om een doorlaatmiddel met een zo groot mogelijk debiet in te richten en de beslissing tot het uitvoeren van enkele aanvullende maatregelen in het Veerse Meer. Bij de laatstgenoemde beslissing kan worden gedacht aan maatregelen die urgent zijn, geen grote nadelige gevolgen voor het milieu hebben en omkeerbaar zijn (bijvoorbeeld ruimen zeesla, aanpassen oeverbescherming etc.).
  - Als onderdeel van de besluitvorming wordt - in het kader van de wettelijk voorgeschreven evaluatie achteraf bij m.e.r. - tegelijkertijd een beslissing genomen om een nader wetenschappelijk onderzoek te starten. Dit onderzoek zou, behalve op de monitoring van de veranderingen in het ecosysteem als gevolg van de genomen besluiten, naar de mening van de Commissie moeten worden gericht op het verkrijgen van de voor verdere besluitvorming essentiële inzichten, met name in de stikstof- en fosforhuishouding, de populatie-ontwikkeling van bodemdieren en de kansen voor de ontwikkeling van bijvoorbeeld een nieuwe schelpdiervisserij.
5. De Commissie heeft geconstateerd dat het Veerse Meer in de Uitvoeringsregeling Waterhuishouding op dit moment niet is genoemd als rijkswater waarvoor een wateraccord verplicht is gesteld. Zij heeft echter vernomen dat regelmatig overleg plaatsvindt met de instanties die bij het beheer van de aan het Veerse Meer grenzende poldergebieden betrokken zijn. Gezien de nadelige invloed van de nutriëntenbelasting op de grote potentiële waarden van het Veerse Meer en op de mogelijkheden voor het recreatief gebruik, kent de Commissie aan een dergelijk overleg een groot belang toe. Op grond van de resultaten van dit overleg, van voornoemd wetenschappelijk onderzoek en van de onder punt 2 van deze brief genoemde studie, kan de omvang van de noodzakelijke maatregelen precieser worden vastgesteld. De Commissie kan zich daarbij voorstellen dat in de verdere besluitvorming gericht op de totstandkoming van een

kenmerk : U1115-90/Go/eb/160-131

vervolgblad: 2

integraal waterbeheer, op vrijwillige basis een aanvullende m.e.r.-procedure wordt gevolgd.

Met het uitbrengen van dit advies hoopt de Commissie een constructieve bijdrage te leveren aan de betreffende besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen op welke wijze u gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

dr. H. Cohen,
voorzitter van de werkgroep
Waterbeheer Veerse Meer.

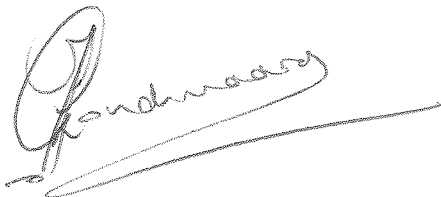
TOETSINGSADVIES OVER HET
MILIEU-EFFECTRAPPORT
WATERBEHEER VEERSE MEER

Advies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne inzake toetsing van de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de beslissing over het definitieve waterbeheer van het Veerse Meer

Uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

de werkgroep m.e.r. Beleidsanalyse Waterbeheer Veerse Meer

de secretaris

ir. L.J. Goudswaard

de voorzitter

dr. H. Cohen

Utrecht, 26 oktober 1990.

INHOUDSOPGAVE

	pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	3
3. VORM EN PRESENTATIE	5
4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	6
4.1 Algemeen	6
4.2 Beoordelingscriteria	6
5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	8
5.1 Algemeen	8
5.2 Het nulalternatief en het nulplus-alternatief	8
5.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief	9
5.4 Het optimalisatie-alternatief	9
5.5 Het recreatie-alternatief	10
5.6 Algemene milieubescherpende maatregelen	10
6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	11
7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU	12
8. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	13
8.1 Algemeen	13
8.2 Abiotische aspecten	13
8.3 Biotische aspecten	14
8.4 Conclusie	15
9. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	15
10. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	16
11. SAMENVATTING VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT	17

BIJLAGEN

1. Brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat dd. 8 mei 1990, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Bekendmaking van de terinzagelegging van het MER in de Staatscourant nr. 111 van 12 juni 1990.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage
4. Lijst van adviezen en inspraakreacties.

1. INLEIDING

Sinds de afsluiting van het Veerse Gat in 1961 is in het daarmee ontstane Veerse Meer sprake van een voorlopig waterbeheer. De Minister van Verkeer en Waterstaat (V en W) is voornemens een beslissing te nemen ten aanzien van een definitief waterbeheer.

Afhankelijk van de gekozen oplossing zal het definitieve waterbeheer omvatten:

- het nemen van een peilbesluit en het effectueren daarvan;
- de beslissing tot het inrichten van één of meerdere doorlaatmidde-len en de realisering daarvan;
- de beslissing tot het uitvoeren van eventuele bijkomende, aanvul-lende en compenserende maatregelen en het realiseren daarvan.

Indien de keus tevens zou vallen op het afleiden van polderwater, dan zal besluitvorming dienen te geschieden in coördinatie met de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de betrokken andere overheden.

De start van de milieu-effectrapportage (m.e.r.) is bekendgemaakt in de Staatscourant van 5 oktober 1987. De richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) zijn door de Minister van V en W op 13 januari 1988 vastgesteld, mede op grond van het advies van de Commissie voor de m.e.r. dat is uitgebracht op 3 december 1987. Uit de bij de richtlijnen gevoegde aanbiedingsbrief blijkt, dat het advies van de Commissie deel uitmaakt van de richtlijnen. Het MER is van 14 juni tot en met 31 augustus 1990 ter inzage gelegd (zie bijlage 2).

In een brief van 8 mei 1990 (zie bijlage 1) verzocht de Minister van V en W de Commissie advies uit te brengen over het MER. Overeenkomstig de in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm)¹ gestelde procedure, toetst de Commissie het MER aan de in deze wet gestelde regels voor de inhoud van het MER (artikel 41j en 41k²); mede gelet op:

- de richtlijnen voor de inhoud van het MER, zoals vastgesteld door de Minister van V en W;
- de eis dat het MER geen onjuistheden bevat (ex artikel 41w, tweede lid van de wet).

Op basis daarvan spreekt de Commissie een oordeel uit over de kwaliteit van het MER, mede ten behoeve van de besluitvorming.

Het onderhavige toetsingsadvies is opgesteld door de werkgroep van de Commissie, die ook het advies inzake richtlijnen voor het MER heeft

---

1 Staatsblad 1986, 211.

2 Er zijn nog geen regels vastgesteld ex artikel 41k van de wet, zodat geen beoordeling aan de hand van dit artikel heeft plaatsgevonden.

uitgebracht. De samenstelling van de werkgroep is weergegeven in bijlage 3.

De werkgroep vertegenwoordigt op dit punt de Commissie en wordt verder in dit advies aangeduid met 'de Commissie'.

In overeenstemming met het gestelde in artikel 41z, tweede lid van de Wabm, heeft de Commissie alle (in totaal 23) via het bevoegd gezag ontvangen bezwaarschriften, commentaren, adviezen en opmerkingen in beschouwing genomen. Door de secretaris van de werkgroep werd op 28 juni 1990 de voorlichtingsbijeenkomst in Veere bijgewoond. Door een lid van (de werkgroep van) de Commissie en de secretaris werden op 26 september 1990 de hoorzitting in Middelburg bijgewoond. Voorzover de inspraakreacties (zie bijlage 4) betrekking hebben op het onderwerp van de m.e.r., werden zij in het toetsingsadvies verwerkt. Waar dit relevant wordt geacht, wordt in de tekst door middel van een voetnoot naar de betreffende reacties verwezen.

Het volgende hoofdstuk bevat de samenvatting van dit toetsingsadvies. Daarna volgt de toetsing in hoofdlijnen van het MER.

2.

SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Vorm en presentatie.

Het MER is gepresenteerd in een goed leesbaar en fraai uitgevoerd rapport, waarin het milieu-aspect voldoende herkenbaar naar voren komt. Op onderdelen wordt echter informatie gemist en is sprake van onduidelijkheden. De beschrijving van de gevolgen voor het milieu is onbevredigend, doordat in het MER weinig kwantitatieve informatie wordt gepresenteerd. Een afweging op basis van de in (beoordelings)-matrices opgenomen plussen en minnen is moeilijk.

Probleemstelling en doel.

Het MER geeft een goed beeld van de knelpunten waarvan thans in het Veerse Meer sprake is. De Commissie meent dat de in het MER gehanteerde beoordelingscriteria met betrekking tot de nutriëntenhuishouding onvoldoende garantie bieden voor een duurzame instandhouding van het beoogde gezond functionerende watersysteem. Daarnaast mist zij een beschrijving van de (soms) grote onzekerheden waarmee de beoordelingscriteria zijn omgeven, alsmede van het gewicht dat de initiatiefnemer aan elk criterium heeft toegekend.

Voorgenomen activiteit en alternatieven.

Uit het MER is af te leiden dat de initiatiefnemer niet louter voornemens is te komen tot het instellen van een peil en het inrichten van een doorlaatmiddel, doch tot een regeling van het definitieve waterbeheer via een integrale, systeemgerichte benadering. Dit geeft het MER een tweeslachtig karakter.

De Commissie is van mening dat met de bandbreedte van de bouwstenen (de peil- en waterkwaliteitsalternatieven) een goed beeld wordt gegeven van de mogelijkheden die voorhanden zijn. Binnen de bandbreedte zijn echter uiteindelijk te weinig bruikbare keuze-alternatieven uitgewerkt.

De Commissie onderschrijft dat het in het MER geformuleerde meest milieuvriendelijke alternatief inderdaad de beste waarborg biedt voor het beoogde gezond functionerende watersysteem; dit alternatief wordt echter niet ten volle uitgewerkt.

Bij de lezer wordt ten onrechte de indruk gewekt dat met het optimalisatie-alternatief met zekerheid een waterkwaliteit zou zijn te bereiken die de waterkwaliteit van het meest milieuvriendelijke alternatief benadert. Het optimalisatie-alternatief moet als een compromis worden gezien tussen de diverse functies. Het nulplus- en het recreatie-alternatief zijn nauwelijks reële opties voor besluitvorming.

Te nemen en eerder genomen besluiten.

De in het MER opgenomen beschrijving van de te nemen en genomen besluiten voldoet niet aan hetgeen in de richtlijnen wordt gevraagd. De Commissie mist cruciale informatie, waaronder een beschrijving waarin een relatie wordt gelegd tussen de beslissing ten behoeve waarvan het MER is opgesteld en het instrumentarium dat op basis van de Wet op de Waterhuishouding beschikbaar is.

Bestaande toestand van het milieu en te verwachten ontwikkeling.

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkeling wordt onvoldoende aandacht besteed aan de aan het Veerse Meer grenzende poldergebieden. Een beschrijving van de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater aldaar is onontbeerlijk. Verder wordt onvoldoende duidelijk toegelicht dat de thans bestaande stikstofbalans louter is gebaseerd op een computersimulatie en wordt nauwelijks aandacht besteed aan de thans bestaande fosfaathuishouding.

Gevolgen voor het milieu.

De gevolgen voor het milieu in het Veerse Meer worden op een globale doch in het algemeen juiste wijze beschreven. De nog resterende onzekerheden en leemten in kennis worden echter onvoldoende vermeld. De gevolgen van mogelijke maatregelen in het Veerse Meer en van mogelijke maatregelen in de aangrenzende poldergebieden hadden beter en meer in onderlinge samenhang aan de orde moeten komen.

In het MER ontbreekt een systeemanalyse waaruit blijkt in hoeverre het juist is de uitgevoerde computersimulaties te baseren op ervaringen in het Grevelingenmeer. De Commissie constateert dat sprake is van leemten in kennis ten aanzien van met name de toelaatbare stikstofbelasting en de fosfaathuishouding. Mede als gevolg daarvan is een redelijk betrouwbare voorspelling van de lange termijn gevolgen van de keuze-alternatieven niet te geven.

Het MER beschrijft de gevolgen van een wijziging van het peilbeheer echter voldoende om een peilbesluit te kunnen nemen. Tevens blijkt duidelijk dat het doorspoelen of uitwisselen met Oosterscheldewater met behulp van een nieuw doorlaatmiddel met zekerheid een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit van het Veerse Meer tot gevolg zal hebben.

Vergelijking van de alternatieven.

Een onderlinge vergelijking van de alternatieven wordt bemoeilijkt door de eerder vermelde tekortkomingen. In feite ware het gewenst de beoordelingscriteria aan te passen en de (beoordelings)matrices te voorzien van een duidelijker toelichting.

Leemten in kennis en informatie.

Veel leemten in kennis moeten worden geweten aan het ontbreken van resultaten van empirisch onderzoek. Bij de besluitvorming dient een - wettelijk verplicht - evaluatieprogramma te worden vastgesteld, waarin de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu worden onderzocht. De Commissie pleit voor het opstellen van een plan voor wetenschappelijk onderzoek gericht op het verhogen van het inzicht in de essentiële ingreep-effectrelaties in het watersysteem van het Veerse Meer.

Samenvatting van het MER.

De in een afzonderlijk rapportje gepresenteerde samenvatting van het MER geeft een goed beeld van hetgeen in het MER zelf wordt gesteld.

3. VORM EN PRESENTATIE

De beleidsanalyse, tevens milieu-effectrapport (MER), is gepresenteerd in een goed leesbaar en fraai uitgevoerd rapport, waarin het milieu-aspect voldoende herkenbaar naar voren komt. De opzet is overzichtelijk; op onderdelen wordt echter belangrijke informatie gemist en is sprake van onduidelijkheden. Zo wordt bijvoorbeeld niet uitgelegd dat de vermelde debieten getijgemiddelden in één richting betreffen; het ontwerp-debiet van het doorlaatmiddel zal een factor 1,5 à 2 maal zo groot moeten zijn.

In het MER worden de aspecten die in de richtlijnen als cruciaal zijn aan te merken in het algemeen goed uitgewerkt. De door de initiatiefnemer beschouwde alternatieven worden duidelijk gepresenteerd. Met uitzondering van het meest milieuvriendelijke alternatief zijn zij in voldoende mate uitgewerkt (zie ook paragraaf 5.3 van dit advies). De beschrijving van de gevolgen voor het milieu is evenwel onbevredigend doordat er weinig kwantitatieve informatie wordt gepresenteerd; veelal wordt volstaan met een weergave van eindresultaten in (beoordelings)matrices. De in de matrices gepresenteerde plussen en minnen geven soms aan dat een minimale randvoorwaarde wordt over- respectievelijk onderschreden; in andere gevallen geven zij aan dat een doelstelling al dan niet wordt bereikt. Voor een correcte interpretatie van de plussen en minnen is kennis van het achterliggende cijfermateriaal onontbeerlijk. Uit dit cijfermateriaal blijkt dat met name de beoordeling van de waterkwaliteitsaspecten met zeer vele onzekerheden is omgeven: bij gebrek aan resultaten van empirisch onderzoek zijn de plussen en minnen kennelijk vrijwel voortdurend gebaseerd op computersimulaties (zie ook hoofdstuk 8 van dit advies).

Om het MER op zijn wetenschappelijke waarde te kunnen beoordelen is aldus een bestudering van de gebruikte bronnen noodzakelijk. Voor de Commissie is kennisname van de achtergrondstudie van het Waterloopkundig Laboratorium daarbij onontbeerlijk³ gebleken. De Commissie beveelt daarom aan een populaire versie van deze achtergrondstudie beschikbaar te stellen aan de betrokkenen bij het besluitvormingsproces.

---

3 Ontwikkeling en toepassing Veerwaq ten behoeve van beleidsanalyse Veerse Meer, Waterloopkundig Laboratorium, februari 1989

4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd.*"

4.1. Algemeen

Het MER geeft een goed beeld van de knelpunten waarvan thans in het Veerse Meer sprake is. Het daarbij gehanteerde onderscheid tussen 'het ecologisch functioneren' en 'de maatschappelijke gebruiksfuncties' verhoogt het inzicht in de problematiek.

De verwachte toekomstige ontwikkeling van de knelpunten blijft echter vaag, vooral wat betreft de waterkwaliteit. Het MER maakt duidelijk dat een goede waterkwaliteit de basisvoorwaarde vormt voor zowel het ecologisch functioneren, als voor de maatschappelijke gebruiksfuncties. Inzicht in de toekomstige ontwikkeling van factoren die de waterkwaliteit beïnvloeden, bijvoorbeeld in de vorm van enkele scenario's, is daarom onontbeerlijk om de toekomstige realiteitswaarde van de in het MER gepresenteerde beschrijvingen te kunnen inschatten.

Het MER beperkt zich tot het benoemen van de hoofddoelstelling voor het definitieve waterbeheer van het Veerse Meer. De doelstellingen voor het ecologisch functioneren en voor de maatschappelijke gebruiksfuncties zijn vorm gegeven als beoordelingscriteria. Soms gaat het hierbij slechts om randvoorwaarden waaraan minimaal moet worden voldaan. Soms gaat het om streefwaarden. Onduidelijk blijft hoe hard de randvoorwaarden en streefwaarden voor de initiatiefnemer zijn, ofwel **in welke mate** de initiatiefnemer de genoemde waarden wenst te bereiken. Als gevolg daarvan is onduidelijk welke waarde aan de plussen en minnen, zoals gepresenteerd in de (beoordelings)matrices, moet worden toegekend. De Commissie mist bovendien een toelichting waaruit blijkt welk gewicht de initiatiefnemer aan elk criterium heeft toegekend.

4.2. Beoordelingscriteria

Ecologisch functioneren

Bij het ecologisch functioneren is, hoewel niet expliciet in het MER gesteld, af te leiden dat de initiatiefnemer de doelstellingen relateert aan de mate waarin het watersysteem van het Veerse Meer vergelijkbaar is met dat van het Grevelingenmeer. De door de initiatiefnemer geformuleerde randvoorwaarden zouden moeten waarborgen dat het watersysteem van het Veerse Meer duurzaam kan functioneren.

Gegeven het feit dat de nutriëntenbelasting in het Veerse Meer zoveel hoger is dan in het Grevelingenmeer, meent de Commissie dat de beoordelingscriteria met betrekking tot de nutriëntenhuishouding onvoldoende garantie bieden voor een duurzame instandhouding van het beoogde gezond functionerende watersysteem.

De Commissie heeft kritiek op enkele van de overige criteria:

- Het criterium van een hoge primaire productie met een daaraan gekoppeld laag chlorofylgehalte wekt verwarring. Een hoge productie leidt immers tot een hoog chlorofylgehalte, tenzij tegelijkertijd voor een hoge afvoer wordt gezorgd.
- Hoewel in de tekst van het MER wordt gesteld dat de ontwikkeling van een waardevol watersysteem een stabiel zoutgehalte vereist, is niet een beoordelingscriterium van die strekking geformuleerd.
- Het is niet duidelijk waarom alléén in het voorjaar een laag chlorofylgehalte zou moeten worden nagestreefd; in het voorjaar is het chlorofylgehalte van nature reeds laag.

De Commissie is van mening dat de overige beoordelingscriteria voor het ecologisch functioneren in het algemeen juist zijn. Het kwalitatieve karakter van de criteria bemoeilijkt echter een beoordeling van de juistheid. Uit methodisch oogpunt ware het wenselijk de beoordelingscriteria voor het ecologisch functioneren uit te breiden met het aspect 'afwatering'. De afwateringsfunctie van het Veerse Meer is namelijk de hoofdoorzaak van de knelpunten in dit functioneren.

Bij de beoordelingscriteria wordt een beschrijving gemist van de (soms grote) onzekerheden waarmee de criteria zijn omgeven. Na bestudering van de bij het MER behorende achtergrondstudies, is de Commissie van mening dat de genoemde criteria moeten worden gezien als minima waaronder het beoogde watersysteem zeker niet zal kunnen worden gerealiseerd.

Maatschappelijke gebruiksfuncties

Verbetering van de waterkwaliteit is niet alleen voor het ecologisch functioneren, doch ook voor de maatschappelijke gebruiksfuncties en met name voor de verblijfs- en dagrecreatie van het grootste belang. De beoordelingscriteria die gericht zijn op de verbetering van de waterkwaliteit zouden dan ook in de afweging de grootste zwaarte moeten krijgen. De in het MER gebezigde beoordelingsmethode met plussen en minnen maakt niet duidelijk in hoeverre dit is gebeurd.

De Commissie heeft geconstateerd dat de bij de maatschappelijke gebruiksfuncties gehanteerde beoordelingscriteria sterk zijn gericht op handhaving, dan wel verbetering van de **huidige** wijze waarop deze gebruiksfuncties worden ingevuld. Zij is van mening dat in het MER meer aandacht had kunnen worden besteed aan nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden die zich bij de overgang naar het beoogde watersysteem kunnen voordoen. Zo zou bij de beroepsvisserij kunnen worden gedacht aan de introductie van mossel- en oesterteelt⁴, ter compensatie van een achteruitgang van de aalstand waarvan bij sommige maatregelen gericht op verbetering van het ecologisch functioneren sprake is.

---

4 Zie ook bijlage 4, reactie 11.

5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

5.1. Algemeen

Uit het MER is af te leiden dat de initiatiefnemer niet louter voornemens is te komen tot het instellen van een peil en het inrichten van een doorlaatmiddel, doch tot een regeling van het definitieve waterbeheer, waaraan "een integrale, systeemgerichte benadering ten grondslag zal moeten liggen, zoals verwoord in de 3e Nota Waterhuishouding". (MER, pag. 21). Dit geeft het MER een tweeslachtig karakter.

De peilalternatieven en waterkwaliteitsalternatieven vormen de bouwstenen van de uiteindelijk in beschouwing te nemen keuze-alternatieven. Deze alternatieven zijn, met uitzondering van het alternatief gericht op het afleiden van polderwaterlozingen, voldoende uitgewerkt. De Commissie is van mening dat op zijn minst enig inzicht had kunnen zijn verschaft in de aard en omvang van de ter plaatse van de aangrenzende poldergebieden te treffen maatregelen, alsmede in de mogelijkheden van partiële oplossingen (gedeeltelijk afleiden van polderwaterlozingen).

Met de bandbreedte van de bouwstenen is een goed beeld gegeven van de mogelijkheden die bij het streven naar het beoogde gezond functionerende watersysteem voorhanden zijn. Binnen de bandbreedte zijn uiteindelijk echter te weinig bruikbare keuze-alternatieven uitgewerkt.

5.2. Het nulalternatief en het nulplus-alternatief

Het zogenoemde nulalternatief (het alternatief waarbij het voornemen tot verbetering van het peilbeheer en het waterkwaliteitsbeheer niet wordt uitgevoerd) wordt in het MER op een correcte wijze beschreven.

Het nulplus-alternatief heeft als kenmerk dat de knelpunten ten aanzien van de waterkwaliteit niet worden opgelost en dat aldus niet wordt voldaan aan de geformuleerde hoofddoelstelling. Dit keuze-alternatief is daarom nauwelijks een reële optie voor besluitvorming.

5.3. Het meest milieuvriendelijke alternatief

De Commissie onderschrijft dat het in het MER geformuleerde meest milieuvriendelijke alternatief (een vast peil op NAP in combinatie met het waterkwaliteitsalternatief waarbij wordt uitgewisseld met een debiet van 40 m³/s en tegelijkertijd al het polder- en kanaalwater wordt afgeleid) bij de thans aanwezige onzekerheden en leemten in kennis de beste waarborg biedt voor het beoogde gezond functionerende watersysteem. Dit alternatief wordt in het MER echter niet ten volle uitgewerkt en dreigt daardoor als een weinig realistische referentie te fungeren.

Indien in het MER tevens een beschouwing aan de aan het Veerse Meer grenzende poldergebieden zou zijn gewijd, zou meer inzicht zijn verschaft in de mogelijkheden en de voor- en nadelen van het afleiden van het polder- en kanaalwater en de mogelijkheden om anderszins de nutriëntenbelasting te verminderen.

5.4. Het optimalisatie-alternatief

Bij de lezer wordt ten onrechte de indruk gewekt dat met het optimalisatie-alternatief met zekerheid een waterkwaliteit zou zijn te bereiken, die de waterkwaliteit van het meest milieuvriendelijke alternatief benadert.

Het optimalisatie-alternatief moet naar mening van de Commissie als een compromis worden gezien tussen het ecologisch functioneren, de maatschappelijke gebruiksfuncties en de beschikbare financiële middelen, waarbij niet meer dan minimaal aan de gestelde ecologische randvoorwaarden wordt voldaan. Uit de uitgevoerde computersimulaties is namelijk af te leiden dat met het optimalisatie-alternatief bij de huidige nutriëntenbelasting voor wat betreft de **korte termijn** aan de geformuleerde waterkwaliteitscriteria wordt voldaan. Hierbij moet echter worden aangetekend dat de computersimulaties (zie hoofdstuk 8 van dit advies) met de nodige onzekerheden zijn omgeven, dat onvoldoende resultaten van empirisch onderzoek voorhanden zijn en dat geen rekening is gehouden met een mogelijke negatieve toekomstige ontwikkeling in de nutriëntenbelasting. Of met het optimalisatie-alternatief ook op de **lange termijn** zal worden voldaan aan de geformuleerde waterkwaliteitscriteria en aldus sprake zal kunnen zijn van het beoogde gezond functionerende watersysteem, is onzeker.

De Commissie vraagt zich af waarom er niet voor is gekozen het (deels) afleiden van polderwater, dan wel het anderszins verminderen van de nutriëntenbelasting, op te nemen in het optimalisatie-alternatief. Dergelijke maatregelen vergroten de zekerheid dat ook op de lange termijn aan de geformuleerde waterkwaliteitscriteria zal worden voldaan. Bovendien is te verwachten dat een redelijk hoge primaire productie zal blijven bestaan.

Tot slot vraagt de Commissie zich af waarom in het optimalisatie-alternatief het stimuleren van de vestiging van suspensie-etende bodemdieren niet wordt overwogen als maatregel ter realisering van het gewenste lage chlorofylgehalte. Er is alle aanleiding om een dergelijke maatregel aanvullend toe te passen.

5.5. Het recreatie-alternatief

De initiatiefnemer heeft de suggestie - genoemd in de richtlijnen - om de overige alternatieven te richten op optimalisatie vanuit één gebruiksfunctie, in het MER uitgewerkt door één extra keuze-alternatief te presenteren: het recreatie-alternatief. Dit alternatief heeft echter als kenmerk dat de knelpunten ten aanzien van de waterkwaliteit niet worden opgelost en dat aldus niet wordt voldaan aan de geformuleerde hoofddoelstelling. Ook dit keuze-alternatief is daarom nauwelijks een reële optie voor besluitvorming.

Naar de mening van de Commissie had de initiatiefnemer er beter aan gedaan één of meerdere extra keuze-alternatieven te formuleren, bijvoorbeeld een alternatief waarbij wordt uitgewisseld met een debiet van $40 \text{ m}^3/\text{s}$ en tegelijkertijd een deel van het polder- en kanaalwater wordt afgeleid.

5.6. Algemene milieubeschermdende maatregelen

Het MER beschrijft op een correcte wijze de mogelijke aanvullende maatregelen, waartoe behoren nadere milieubeschermdende maatregelen gericht op het behalen van de gestelde ecologische randvoorwaarden.

De Commissie constateert daarbij het volgende:

- in het MER wordt slechts bij het meest milieuvriendelijke alternatief zonder voorbehoud uitgegaan van het uitvoeren van de genoemde aanvullende maatregelen;
- de wijze waarop de genoemde nadere milieubeschermdende maatregelen zouden moeten worden gerealiseerd wordt niet beschreven, ook niet in het onderdeel te nemen en eerder genomen besluiten.

De Commissie pleit er voor om in elk geval de in het MER genoemde nadere milieubeschermdende maatregelen toe te voegen aan het keuze-alternatief waarop het definitieve waterbeheer van het Veerse Meer zal worden gebaseerd⁵.

---

5 Zie ook bijlage 4, reactie nr. 12.

6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

Naar mening van de Commissie voldoet de in het MER opgenomen beschrijving van de te nemen en genomen besluiten niet aan hetgeen in de richtlijnen wordt gevraagd. De Commissie mist cruciale informatie zoals:

- de besluiten ten behoeve waarvan het MER is opgesteld;
- de besluiten die in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen (bijvoorbeeld een eventueel peilbesluit in het binnendijks gebied⁶);
- de overheidsbesluiten die reeds zijn genomen en de openbaar gemaakte beleidsvoornemens die beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden kunnen stellen aan deze besluiten.

De Commissie constateert dat het MER - in weerwil van het in paragraaf 5.1 van dit advies vermelde voornemen van de initiatiefnemer - primair en alleen lijkt te zijn opgesteld ter voorbereiding van het peilbesluit in het Veerse Meer, het inrichten van een doorlaatmiddel en het uitvoeren van enkele overige aanvullende maatregelen binnen het Veerse Meer.

De Commissie mist een beschrijving waarin een relatie wordt gelegd tussen de beslissing ten behoeve waarvan het MER is opgesteld en het instrumentarium dat op basis van de Wet op de Waterhuishouding beschikbaar is⁷. Het gaat hierbij met name om het beheersplan dat voor het Veerse Meer zal moeten worden opgesteld en het - overigens niet verplichte - instrument van het waterackoord.

---

6 Zie ook bijlage 4, reactie nr. 9.

7 Sedert 1 juli 1990 zijn de ministers van Verkeer en Waterstaat en VROM verplicht om binnen vier jaar voor rijkswateren beheersplannen op basis van de Wet op de Waterhuishouding op te stellen. Deze beheersplannen moeten de basis verschaffen voor in de toekomst tot stand te brengen wateraccorden en af te geven vergunningen. Het Veerse Meer is op dit moment niet genoemd als rijkswater waarvoor een waterackoord verplicht is gesteld.

7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

De beschrijving in het MER van het Veerse Meer en knelpunten omvat impliciet de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkeling van dat milieu. De Commissie constateert dat hierbij slechts aandacht wordt besteed aan de aangrenzende gebieden voor zover deze door het watersysteem van het Veerse Meer worden beïnvloed en niet, zoals in de richtlijnen wordt gevraagd⁸, voor zover deze door de **beslissing** over het definitieve waterbeheer van het Veerse Meer kunnen worden beïnvloed.

Voor een goede beoordeling van de keuze-alternatieven, waartoe behoort het meest milieuvriendelijke alternatief, is met name inzicht in de gevolgen van deze alternatieven voor de aangrenzende poldergebieden van groot belang. Naar de mening van de Commissie is een beschrijving van de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater aldaar onontbeerlijk.

Uit de eerder genoemde achtergrondstudie van het Waterloopkundig Laboratorium blijkt dat de thans bestaande stikstofbalans die in het MER wordt gepresenteerd (MER, figuur 4) is gebaseerd op een computersimulatie, waarbij de leernte in kennis met betrekking tot het verdwijnen van stikstof uit het systeem is opgevangen door aan te nemen dat sprake zou zijn van een hoog percentage denitrificatie. Dit aspect wordt in het MER onvoldoende duidelijk toegelicht. De figuur is overigens in tegenspraak met de stelling van het MER dat de stikstofbalans "ver uit evenwicht" is (MER, pag. 27).

In het MER wordt nauwelijks aandacht besteed aan de thans bestaande fosfaathuishouding. Daar fosfaat een belangrijke rol bij eutrofiëring speelt en dit probleem centraal in het MER staat, is sprake van een tekortkoming.

In het MER ontbreekt een systematische beschrijving van de ecosystemen in de verschillende gebiedsdelen van het Veerse Meer. Daarmee ontvalt de mogelijkheid om in het MER in maat en getal aandacht te besteden aan de gevolgen van de alternatieven voor deze gebiedsdelen.

---

8 "Het onderzoek dient zich uit te strekken tot die gebieden waarvan het aannemelijk is, dat er voor het milieu relevante relaties bestaan tussen het voornemen en die gebieden", Richtlijnen, pag. 3.

8. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenoemen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

8.1. Algemeen

De gevolgen voor het milieu in het Veerse Meer worden in het MER op een globale, doch naar mening van de Commissie in het algemeen op een juiste, wijze beschreven in de beoordeling van de peil- en waterkwaliteitsalternatieven. De ingreep-effectrelaties zijn daarbij voldoende duidelijk beschreven om de uiteindelijk in beschouwing te nemen keuze-alternatieven vast te kunnen stellen.

Zoals vermeld in hoofdstuk 3 van dit advies, acht de Commissie het ontbreken van kwantitatieve informatie in het MER onbevredigend. Lezing van de achtergrondstudies, met name die van het Waterloopkundig Laboratorium⁹, lost dit probleem op. Na bestudering van de bij het MER behorende achtergrondstudies¹⁰ concludeert de Commissie dat alleen een verticaal model voor zoutgehalte- en temperatuurstratificatie beschikbaar is geweest en dat derhalve de horizontale verdeling daarvan onvoldoende onderbouwd is. De Commissie vraagt zich dan ook af of, als in het MER meer aandacht zou zijn besteed aan de verschillen tussen de gebiedsdelen van het Veerse Meer, ook zou zijn geconcludeerd dat uitwisselen even effectief is als doorspoelen.

De gevolgen van de alternatieven voor het milieu in de aan het Veerse Meer grenzende gebieden zijn in het MER onderbelicht gebleven. De Commissie is van mening dat van een beleidsanalytische studie als de onderhavige, zou mogen worden verwacht dat de gevolgen van mogelijke maatregelen in het Veerse Meer en van mogelijke maatregelen in de aangrenzende poldergebieden over en weer aan de orde zouden komen.

8.2. Abiotische aspecten

De beschrijving van de gevolgen voor de waterkwaliteit en de daaruit voortvloeiende veranderingen in het aquatisch ecosysteem zijn grotendeels gebaseerd op de eerdergenoemde achtergrondstudie van het Waterloopkundig Laboratorium. Veel van de gebruikte informatie is gebaseerd op ervaringen in het Grevelingenmeer. Gegeven de fysieke ver-

---

9 Ontwikkeling en toepassing Veerwaq ten behoeve van beleidsanalyse Veerse Meer, Waterloopkundig Laboratorium, februari 1989.

10 Onder meer: Ijking en validatie van het stratificatiemodel Stress Veerse Meer en toepassing van het model voor de beleidsanalyse Veerse Meer. Nota GWWWS-88.411, G.P. Bollebakker, J.P.G. v.d. Kamer, juni 1989.

schillen tussen dit meer en het Veerse Meer rijst de vraag in hoeverre dit juist is. Noch in het MER, noch in de genoemde achtergrondstudie is een systeemanalyse opgenomen die hierover enige opheldering zou kunnen verschaffen. In het MER wordt niet duidelijk vermeld dat de uitgevoerde computersimulaties slechts betrekking hebben op een relatief korte termijn.

De beschikbaarheid van de nutriënten fosfaat-(P), nitraat-(N) en silicaat-(Si) is de bepalende factor voor algengroei en chlorofylgehalte. Toch wordt in het MER vrijwel geen inzicht gegeven in de huishouding van deze nutriënten. Dit is voor een groot deel te wijten aan het ontbreken van empirische gegevens. Bij een veranderde waterhuishouding en een te verwachten groter aeroob bodemoppervlak zullen de nutriënthuishoudingen van karakter veranderen. Uit het MER blijkt niet in hoeverre een dergelijke verandering van invloed zal zijn op de ontwikkeling van algen.

Als gevolg van een mogelijk geringere denitrificatie zal meer stikstof voor algengroei beschikbaar komen. De beschikbare hoeveelheid fosfaat zou bij een zuurstofrijkere bodemsituatie juist af kunnen nemen. Het is derhalve niet uit te sluiten dat fosfor de rol van groei beperkende factor overneemt. Eén en ander kan tot een grotere algengroei, dus chlorofylgehalte, leiden. Of dit zo zal zijn, hangt af van de nutriëntenconcentratie (onder andere fosfaat) in beschikbare vorm en deze wordt weer mede bepaald door de te veranderen doorspoeling van het meer. Hierop wordt in het MER geen zicht gegeven.

8.3. Biotische aspecten

De beschrijving van de gevolgen voor de biotische component van het aquatisch ecosysteem is ten aanzien van zoutgehalte en stratificatie gebaseerd op de onderzoeksresultaten van het model Stress, ten aanzien van eutrofiëring op de achtergrondstudie van het Waterloopkundig Laboratorium en ten aanzien van peilbeheer op empirisch onderzoek. De Commissie plaatst bij deze beschrijving de volgende kanttekeningen.

Zoals reeds in paragraaf 4.2 van dit advies is vermeld, acht de Commissie het onjuist dat een hoge primaire productie als een positief gevolg wordt gezien: vanuit waterkwaliteitsoogpunt is veelal juist een lage primaire productie en in elk geval een laag chlorofylgehalte wenselijk.

De rol van suspensie-etende bodemdieren bij het terugdringen van het chlorofylgehalte als gevolg van een hoge primaire productie, berust op computersimulaties¹¹. Een belangrijke ingangswaarde, namelijk de filtratiesnelheid van deze bodemdieren, is zeer waarschijnlijk gebaseerd op experimenteel onderzoek in goed gemengde aquaria. Toepassing van dergelijke snelheden in de veldsituatie kan gemakkelijk leiden tot een overschatting van de rol van deze dieren bij het

---

11 Door de initiatiefnemer wordt een verlaging met meer dan 30% mogelijk geacht, zie MER pag. 68.

schoon filtreren van het water. Dit is het gevolg van een niet optimaal gemengde situatie in een meer en het feit dat dergelijke bodemdieren in clusters van hoge dichtheid voorkomen. Over het "effectieve schoonfiltrerend vermogen" in de natuurlijke situatie bestaan weinig gegevens.

De gevolgen voor plankton, wieren en zeegras, bodemdieren, vissen, vogels en terrestrische vegetatie worden in het MER steeds afzonderlijk behandeld als component van de gebruiksfunctie 'Natuur'. Deze gevolgen zijn in het algemeen globaal, doch correct beschreven.

8.4 Conclusie

Alles overziend concludeert de Commissie dat de initiatiefnemer bij het opstellen van het MER de beste op dit moment beschikbare gegevens en modellen heeft gebruikt, doch dat er grote leemten in (empirische) kennis resteren. Een redelijk betrouwbare voorspelling van de lange termijn gevolgen van de keuze-alternatieven is daarom niet te geven. Het MER beschrijft de gevolgen van een wijziging van het peilbeheer echter voldoende om een peilbesluit te kunnen nemen. Tevens blijkt duidelijk dat het doorspoelen of uitwisselen met Oosterscheldewater met behulp van een nieuw doorlaatmiddel met zekerheid een aanzienlijke verbetering van de waterkwaliteit van het Veerse Meer tot gevolg zal hebben.

9. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Uit de startnotitie valt af te leiden dat het MER zou moeten resulteren in een scala van keuzemogelijkheden, waarop de besluitvorming zou moeten worden gebaseerd. In het advies voor richtlijnen wordt gevraagd daarbij de verschillen en overeenkomsten duidelijk te presenteren¹². In de richtlijnen wordt daaraan toegevoegd dat een voorkeur¹³ uit de mogelijke alternatieven niet dient te worden uitgesproken.

---

12 "De verschillen en overeenkomsten van de alternatieven en de daarbinnen aanwezige varianten moeten - althans ten aanzien van de milieu-gevolgen - duidelijk worden gepresenteerd", Advies voor richtlijnen, pag. 21.

13 Richtlijnen, pag. 4.

De gevraagde presentatie van verschillen en overeenkomsten is vorm gegeven met behulp van de (beoordelings)matrices met plussen en minnen in combinatie met een summierende toelichtende tekst. Een onderlinge vergelijking wordt echter bemoeilijkt door de eerder in dit advies vermelde tekortkomingen:

- het ontbreken van een beschrijving van de onzekerheden en leemten in kennis die op de plussen en minnen van toepassing zijn;
- het ontbreken van een duidelijke toelichting op de (beoordelings)matrices, waaruit de zwaarte van de gepresenteerde plussen en minnen blijkt.

De Commissie concludeert dat het in feite gewenst ware de beoordelingscriteria aan te passen op basis van de onder paragraaf 4.2 van dit advies vermelde aanbevelingen en de (beoordelings)matrices te voorzien van een duidelijker toelichting.

10. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Veel leemten in kennis moeten worden geweten aan het ontbreken van resultaten van empirisch onderzoek. In het MER wordt het ontbreken van dergelijke resultaten slechts expliciet vermeld voor wat betreft de aanwezigheid van toxische stoffen; uit de voorafgaande paragrafen van dit advies blijkt echter dat deze leemte in informatie bij meerdere aspecten speelt.

In het MER ontbreekt een evaluatie-paragraaf, hetgeen overigens niet wettelijk is voorgeschreven. In een dergelijke paragraaf zou kunnen zijn beschreven op welke wijze de initiatiefnemer de onzekerheden en leemten in kennis en informatie zoals deze in het MER naar voren zijn gekomen, in de komende jaren denkt te verminderen.

Bij de besluitvorming dient een - wettelijk verplicht - evaluatieprogramma te worden vastgesteld, waarin de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu worden onderzocht. De Commissie pleit voor het opstellen en uitvoeren van een plan voor wetenschappelijk onderzoek gericht op het verhogen van het inzicht in de ingreep-effectrelaties in het watersysteem van het Veerse Meer. In dit onderzoek zou aandacht moeten worden besteed aan de voor de besluitvorming essentiële aspecten zoals onder meer:

- een beschrijvend onderzoek betreffende de stikstof- en fosforhuishouding; monitoring van veranderingen;
- een functioneel onderzoek naar een veranderde huishouding in relatie tot de ontwikkeling van algen;

- een onderzoek naar het "effectieve schoonfiltrerend vermogen" van suspensie-etende bodemdieren in verband met het doen verminderen van de biomassa van algen (chlorofylgehalten);
- een nader onderzoek met behulp van modellen naar de (verschillen in) effecten van doorspoelen c.q. uitwisselen in de verschillende onderdelen van het Veerse Meer.

11. SAMENVATTING VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting van het MER is vormgegeven in een goed leesbaar en overzichtelijk afzonderlijk rapportje. De samenvatting geeft een goed beeld van hetgeen in het MER zelf wordt gesteld.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over
de inhoud van het milieu-effectrapport
Waterbeheer Veerse Meer

(Bijlage 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van Bevoegd Gezag waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.

ministerie van verkeer en waterstaat

11 mei 1990
1370-90 CO/SC/Pres/Sf
160-75

AAN:
de voorzitter van de Commissie
voor de Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

uw brief van	's-gravenhage,	
	8 mei 1990	
uw kenmerk	ons kenmerk	toeslelnummer
	HW/AH 57083	3744133
onderwerp	bijlage(n)	verzonden
Beleidsanalyse/MER-rapportage waterbeheer Veerse Meer.	1	

Geachte voorzitter,

Overeenkomstig artikel 41 eerste lid van de Wet van 23 april 1986, houdende Uitbreiding van de Wet algemene bepalingen Milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot Milieu-effectrapportage) kan ik u het volgende berichten.

In het kader van de besluitvorming voor het waterbeheer van het Veerse Meer en het einde 1991 te nemen peilbesluit op grond van de binnenkort van kracht wordende Wet op de waterhuishouding en de AMVB Uitvoeringsregeling waterhuishouding, is door de directie Zeeland van de Rijkswaterstaat als initiatiefnemer een beleidsanalyse/ milieu-effectrapportage opgesteld. Het opstellen van een zelfstandig herkenbaar MER, als in de richtlijnen voorgeschreven, bleek door de impliciet met het milieubeleid sporende doelstelling van de voorgenomen activiteit niet zinvol te zijn vanwege een elkaar dekkende inhoud en tekst. De voorliggende nota is tevens een eerste complete probleemanalyse van het watersysteem van het Veerse Meer.

model V4w 90/190-2

bereikbaar met tramlijn 1 (station cs),
tramlijn 9 (station cs en hs),
buslijnen 22 (station cs),
65 (leiderdorp) en 88 (toegsteest)

postbus 20901
2500 EX 's-gravenhage

plesmanweg 1-6
tel. (070) 516171
telex 32562
telefax (070) 517895

De nota volgt de aanpak zoals door uw commissie is aanbevolen. Na de probleemanalyse volgt via de ontwikkeling van bouwstenen en beoordelingscriteria het hoofdstuk met combinaties van peil- en waterkwaliteitsalternatieven als keuzemogelijkheden voor de beleidsvorming. Naast de bestaande situatie worden in de nota een 4-tal keuze-alternatieven voorgelegd waaronder het meest milieuvriendelijk en een optimalisatie-alternatief.

De nota heeft in conceptvorm informele inspraak doorlopen met regiobesturen en organisaties van belanghebbenden door middel van overleg en betrokkenheid in de samenstelling daarvan.

Gaarne verzoek ik u de nota over het waterbeheer voor het Veerse Meer te toetsen aan de richtlijnen voor de MER en stel u gaarne in de gelegenheid mij over de kwaliteit van het Milieu-effectrapport advies uit te brengen.

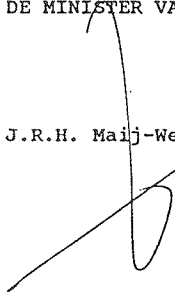
Meerdere exemplaren van de nota zullen u rechtstreeks toegezonden worden door de initiatiefnemer.

De Raad van de Waterstaat, de inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieu-hygiëne in Zeeland en de directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in Zeeland heb ik heden eveneens om advies gevraagd. De procedures kunnen gecoördineerd worden gevolgd. U wordt door de Raad van de Waterstaat geïnformeerd over de termijnen van de inspraak en de data van de hoorzittingen.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

J.R.H. Maij-Weggen

BIJLAGE 2

Openbare bekendmaking uit Staatscourant nummer 111 dd. 12 juni 1990.

RAAD VAN DE WATERSTAAT

INSPRAAK NOTA BELEIDSANALYSE/MER- WATERBEHEER VEERSE MEER

De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft de Raad van de Waterstaat verzocht om haar te adviseren over de Nota Beleidsanalyse/MER-Waterbeheer Veerse Meer.

In deze nota worden alternatieve oplossingen aangegeven voor het vestigen van een duurzaam waterbeheer voor het Veerse Meer, bestaande uit combinaties van peil- en waterkwaliteitsmaatregelen. Het betreft een viertal alternatieven met aanvullende en/of bijkomende maatregelen.

Globaal aangeduid betreft dit het instellen van een peilbeheer tussen N.A.P. en N.A.P.-0,30 m, in combinatie met verversing door zeewater en/of afleiding van het op het meer lozende polderwater.

De nota doorloopt de adviesprocedure van de Raad van de Waterstaat. Deze wordt gecombineerd met de procedure voor de Milieu-effectrapportage.

De Commissie voor de Waterhuishouding van de Raad van de Waterstaat stelt een ieder in de gelegenheid haar/zijn visie over de Beleidsanalyse/MER aan haar kenbaar te maken.

Terinzagelegging:

De nota met de daarin opgenomen milieu-effectrapportage alsmede een populaire samenvatting van de nota, liggen van

14 juni t/m 31 augustus 1990

gedurende de normale openingstijden ter inzage bij:

- Rijkswaterstaat directie Zeeland, Koestraat 30 te Middelburg
- De gemeentehuizen van Arnemuiden, Goes, Kortgene, Veere en Wissenkerke.

Buiten kantooruren is, na voorafgaande telefonische afspraak, inzage mogelijk bij Rijkswaterstaat directie Zeeland (01180-86000). De nota blijft ook na 31 augustus 1990 nog voor inzage beschikbaar bij deze dienst.

Voorlichtingsbijeenkomst:

Rijkswaterstaat directie Zeeland zal over de Beleidsanalyse/MER voorlichting geven op:

- donderdag 28 juni 1990 in het Verenigingsgebouw, Oudestraat 9 te Veere. Aanvang van de bijeenkomst 19.30 uur. Zaal geopend te 18.30 uur om het publiek kennis te laten nemen van het opgestelde informatiemateriaal.

Informatie:

Voor eventuele verdere inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Secretariaat van de Raad van de Waterstaat, tel. 070-3618719. Voor informatie over de inhoud van de nota kunt u zich wenden tot Rijkswaterstaat directie Zeeland, tel. 01180-86000.

Waar reacties naar toe?

Degenen die van de inspraak gebruik willen maken en hun mening over de Beleidsanalyse/MER kenbaar willen maken dienen dit schriftelijk te doen en hun reacties **uiterlijk 31 augustus 1990** te richten aan het

Secretariaat van de Raad van de Waterstaat
Kneuterdijk 6
2514 EN 's-Gravenhage.

Zij die opmerkingen indienen kunnen verzoeken hun persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Inzage ingekomen reacties:

De ingekomen reacties zullen vanaf 6 september 1990 tot aan de te houden hoorzitting ter inzage liggen bij Rijkswaterstaat directie Zeeland en in de hiervoor genoemde gemeentehuizen.

Uw reactie mondeling toelichten:

De Commissie voor de Waterhuishouding van de Raad van de Waterstaat stelt degenen die in hun reactie daartoe de wens te kennen hebben gegeven in de gelegenheid hun standpunt toe te lichten in een openbare hoorzitting. Plaats en datum daarvan zullen nog nader bekend worden gemaakt.

Bestelling nota en brochure: hoe te handelen:

De Nota Beleidsanalyse/MER-Waterbeheer Veerse Meer kan tegen betaling van f 25,- worden afgehaald bij Rijkswaterstaat directie Zeeland te Middelburg, of kan op verzoek na ontvangst van f 30,50 op girorekening nr. 425098 van genoemde dienst worden toegezonden.

De populaire samenvatting van de nota is bij genoemde dienst en bij het secretariaat van de Raad van de Waterstaat gratis verkrijgbaar.

BIJLAGE 3

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage, die het onderhavige toetsingsadvies voor de inhoud van het milieu-effectrapport inzake de beleidsanalyse waterbeheer Veerse Meer heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van dr. H. Cohen.

In de werkgroep hebben voorts zitting:

- prof. ir. C. Bijkerk, wonende te Rhenen
- prof. dr. ir. J.C. van Dam, wonende te Pijnacker
- dr. W. Joenje, wonende te Wageningen
- mr. ir. J.A.M. van der Lee, wonende te Lelystad
- prof. dr. J. Ringelberg, wonende te Putten

ir. L.J. Goudswaard treedt op als secretaris van de werkgroep.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	22-06-90	Anoniem	Yerseke	21-08-90
2.		Ingetrokken		
3.	03-07-90	Zevibel, vereniging tot bevordering der Zeeuwse Visserij belangen	Breskens	21-08-90
4.	05-07-90	Recreatieschap "Veerse Meer"	Veere	21-08-90
5.	Geen	P. Meeusen	Vlissingen	21-08-90
6.	12-07-90	Gemeente Veere	Veere	21-08-90
7.	31-07-90	Gemeente Wissenkerke	Wissenkerke	21-08-90
8.	01-08-90	Koninklijk Nederlands Watersport Verbond	Bunnik	21-08-90
9.	01-08-90	Waterschap Noord- en Zuid-Beveland	Goes	21-08-90
10.	15-08-90	HISWA, Nederlandse Vereniging van ondernemingen in de bedrijfstak waterrecreatie	Edam	21-08-90
11.	15-08-90	Vereniging van Veerse Meer Vissers	Tholen	21-08-90
12.	16-08-90	Zeeuwse Milieu Federatie	Goes	21-08-90
13.	16-08-90	Gemeente Kortgene	Kortgene	21-08-90
14.	20-08-90	Ministerie van Financiën Dienst der Domeinen Inspectie Goes	Goes	04-09-90

15.	20-08-90	Provincie Zeeland provinciale griffie	Middelburg	04-09-90
16.	30-08-90	Ministerie van LNV Staatsbosbeheer, rijksdienst voor bos, natuur en landschap	Goes	04-09-90
17.	28-08-90	Landbouwschap, gewestelijke raad voor Zeeland	Goes	04-09-90
18.	22-08-90	Gemeente Goes	Goes	04-09-90
19.	29-08-90	Vereniging van recreatie- ondernemers Nederland RECRON	Arnhem	04-09-90
20.	28-09-90	Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Midden- en Noord-Zeeland	Middelburg	04-09-90
21.	27-08-90	ANWB, Koninklijke Nederland- se Toeristenbond	Den Haag	04-09-90
22.	31-08-90	Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Neder- land	's-Graveland	10-09-90
23.	01-09-90	Directeur van Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Zeeland	Goes	10-09-90
24.	31-08-90	Delta federatie	Nw-Vossemeer	18-09-90

